

418°

3308

Muschka swjatojanska.

Powjedanežko za młodych a starych
wot

Ahrhstofa Schmida.

Z němskeho přełożił

H. Dučman.

1.

Tyschna staroscź.

Zužny lětni džen běšče so k wječorowu nakhilił. Wschudžom běšče cžicho po sprócnyh dženiskim džełe. Hospodar, cželadnik a džěłaczeř hotowajše so k škódomu wotpocžinkej. Ženo Mārja ..... njemyšlesče na spanjo, ale sedžesče pschi wotewrjenym wofnjeschku snadneje stwicžki a hladasče do zahrodki, kotraž so wokolo kžěžki wupšchesežerasče. Rano běšče tam trawu posyła a psched wječorom sthopika. Lubozna wóni cžerstwoho syna pjelnjesče wječorny powětr. Na modrych njebiesach swěčesče měsacžk a hladasče pschez wofno do stwicžki. Suny wětsicžk hrajkasče z winowymi kopjenami, kotrež kžěžcne scžěny krynjachu. Pschi wofnje stejesče schěscžlětny Jurk a hladasče z jasnym wócžkom na wječornu krajinu.

Wboha žónska sedžesče tu, hačo by wotpocžowala, ale njemyšlesče na wotpocžnjenje, hacžrunje běšče cžly džen cžěžny džěłaka. Tyschna staroscź wobcžežesče jej wutrobu. Wječerjecž jej njeskodžesče: schlicžka młoka

z nadrjebjenym khlěbom stojesche psched nej na blidku, ale jeno někotre kžicžki běšche pojedka. Tež Surkej so jěscž njechasche, hdyž swoju macž tač zrudnu widžesche. Położiwšchi kžicu počza z maczerju płačacž.

Marja běšche hačle wot nalěčza z wudowu. Njebohi muž, jedyn najródnišchich a najpilnišchich we wsy, běšche sebi pschez džěkawojcž a zlutniwoščž telko nahromadžik, zo móžesche sebi kžěžku ze zahrodku a pólkom kupicž. Tola wobkhowa na nej hišcže něšcto dołha. Zelenu zahrodu běšche ze sčtomikami wobsadžak, kotrež nětko hižom rjane płody njesechu. Za mandželsku běšche sebi Marju wuzwolik, kžudu syrotu, kotraž po starschimaj ničzo njemějesche, hačž dobru, kšhesčžansku czahnidbu: w cykej wsy mějesche kžwalbu pobožneje, pilneje a póccžiweje holcy. Zeju mandželstwo pschi wsčitkej kžudobje zbožowne, dokełž běšchtaj we bohabojoščži žiwaj a mějeschtaj bože žohnowanjo.

Nahle wobroczi so we jeju domje zbožo, hdyž hłowjaca khorosčž wjes napadny a Michaka na khorokožo a skóncžnje do kšhcžza počoži. Marja hladasche joho we khorosčži wo dnjo a w noč, ale lědym běšche muža zahrjebač, skhorje sama a wučekny lědym smjercži.

Pschez dwoju khorosčž běšche nuza do domu pschischka a wboha wudowa mějesche nětko swoju kžěžku zhubicž. Zeje njebohi muž běšche dołhe lěta pola . . . . ., najbohatschoho bura wsy, swěrnje skžžik. Tón běšche k kupjenju kžěžki tsi sta kšěsnačow počžik, zo dyrbi kóžde lěto pjecž a dwacyčzi kšěsnačow zapłacžicž a runje tač wjele pola njoho wotdžěčacž. Michak běšche tele wuměnjenjo hačž do swojeje khorosčže džeržak, tač zo po smjercži jeno poč sta kšěsnačow dołha zawostaji. Wschitko to běšche Marji derje znate.

Tamny bur wumrje w tymšajnym czasu a na

tusamu khoroscź, kaž Michał. Toho herbaŷ, džowka a pschikhodny syn, namafaschtaj we burownych papjerach tež Michałowe dołžne piśmo wo tšjoch stach schěsnałow. Dokełž bur z nimaj wo tutej naležnosći ženje ryczał njeběšče, njewjedžeschtaj ničžo wo tym a žadašchtaj nětko wot Młarje cyke pjenježy. Nastrožana wudowa powjedasche a wobkrucžesche psched božej wschohomědomnosću, zo njebohi muž wschitko hačž do poł sta schěsnałow wotpłacžik a wotdžěkał. Tola jeje rycže jej ničžo nje pomhachu. Młody bur mjenowasche ju zekharan a wobskorži ju. Dokełž Młarja psched sudnistwom dopkazacž njemóžesche, zo je sčto wotpłacžene, bu cykly dołh na nju waleny. Bur žadasche pjenježy a dokełž Młarja ničžo njemějesche, czěrjesche na pschedacžo kžěžki. Klecžo proschesche Młarja a Jurk pomhasche prosycž. Próstwy a syłžy běchu podarmo, młody bur so njedasche naprosycž.

2.

Dobry tróšcht.

Z bojoježu myślesche Młarja pschi swojim džěle na pschedacžo lubeje kžěžki. Z tym so změrowasche, zo snadž tola hišcže něšcto časa we swojim domje pschebnywacž móže; tež tale nadžija so zhubi. Džensa psched wjecžorom běšče jej susod zjewił, zo budže kžěžka jutse pschedawana. Toho dla dha sedžesche tał zrudna pschi wofnje a pohladowasche k módrym njebiesam, hladasche na swojoho synka a ronjesche horce syłžy. Zrudna čiščina knježesche we stwicžy.

Kaž ze zrudnaho sona wocucžiwšchi poča Młarja zdychowacž: „Lubny Božo, tał dha sym džensa posledne syno ze zahrody džěkała. Wischnje, kiž sym džensa z

wišchenki za Jurja ščežipaka, su poslednje pčody, kotrež wužiwanj ze štomikow, kiž je nan z tajkej prócu sa nas sadžak. Džensa snadž tudj poslednju nóc wotpocžujemoj. Jutse hižom budže kžěžka někomu cuzomu pschiskuschecž a tón naj snadž hnydom z njeje wupořaza. Bóh je wě, hdže jutse hospodu namařamoj. Snadž budžemoj pod hořnym njebjom wotpocžowacž dnyrbjecž.“ Tak zdychowasche pschi sebi a huscžišcho ronjachu so slyžy po wobłědnjennymaj licomaj.

W tym stupi Jurk bliže a rjekny z pčacžitym hčosom swojej macžeri: „Njepčakaj tak jara, luba macži, hewař dnyrbju tež pčakacž a njemóžu z tobu poručecž. Njeměšch dha wjach, šcho luby nanř prajesche, prjedny hacž tamle na kóžu wumrje? Wón rjekny: Njepčakajtaj tak jara. Bóh je wótc wbohich wudowow a syrotow. Wokajtaj so ř njomu w nuzy a wón waj zastara. — Tak wón prajesche; abo nic?“

„Haj, lube džěcžo,“ wotmołwi macž. „Tak je.“ Zasn rjekny hólčec: „Šcho dha tak dołho pčacžesch. Prořch luboho Boha a pomha tebi. Hdnyž běch z nanom we lěsu, hdžež wón drjewo kařasche, njejšym ženje dołho pčakak, hdnyž běsche mi něšcho zwadžiko, hdnyž běch hčódnj abo hdnyž běch sebi čerń zakłóč. Tu nje- pčakach, ale běžach ř naněj a prořchach joho, a wón wotpočóži řeleru a dasche mi řhlěba abo wučahny mi čerń. Tak radny a řpěšchnje tež luby Bóh pomha. Njeje tak twjerdeje wutrobny, kaž tamny bohaty bur, kotrohož klecžo wo řmilnosčž prořchachmoj a kotryž bě naj najradšcho ze řřtwny wustorkak. Abó mēniřch, zo Bóh njeje dořčž bohaty, zo móhč namaj pomhacž? Ze bohatschi, dnžli wřchitey burja hromadže. Pohladaj jeno z wořnom: jomu řkuschy měřacžř a wřchitke hwěždki. Nan je mi čžasto prajik: jomu čly řwět

skuscha. Čzoho dla dyrbjakoj płakacž a so rudžicž? Bój, chcemoj luboho Boha prosycž; pomha namaj wěscze. Zapocžti ty a ja chcu tebi pomhacž. Wěscze pola njoho wjacny wucžinimoi, hacž pola bohatoho bura."

„Dobre džěcžo, prawje masch“, rjekny macžer a rědsche so slyzy ronjachu a z tróšchtom so wutroba pjelnicž pocža. Ztynknywschi rucny zloži wložnej wocži k njebju a tež hólčžec rucženy ztynkny. Macžer pocža so modlicž a hólčžatko prajesche kóžde słowo za nej: „Lubny wótcže we njebjesach, hlej tudny wbohu macžer a jeje džěcžo. Rhuda wudowa a syrotka k tebi zdychujetaj. Smoj we wulkej nuzny a nimamoj na zemi žadny wucžek. Tvoja wutroba je počna smilnosčže. Ty sam sy prajik: wołaj so ke mni we nuzny a ja tebje wumožu. Prošymoj tebje, njedaj naju z tuteje kžězki wustorkacž, njedaj wobohej syrotčny wótcowske herbstwo wotewzacž. Sy-li pač we swojej njepscheslědžitej, najmudrišchej a najdobrocžiwšchej radže to na naju dopuščezik — o dha daj namaj na swojej wulkej a jchěrofej zemi někajke druge město namafacž. Zaliń namaj tróšcht do wutrobny, zo so njeby z horjom pučnyka, hdyž pschi wotkhadže posledni krócž na swoju kžězku pohladnjemoj.“

Marja njemóžesche słowcžka wjacny wuprajicž a mjelcžesche, ze slyzojtmaj wocžomaj k njebju hladajo. Na dobo zawoła Šurk z wupšchestrjenej rucžku pokazuj: „Macži, hladaj, šhto to je? tamle swěcžka lěta, tamle hwěždka lěta. Tamle pschi wolnje zlětuje! Šizon lecži do jstwy. Kač rjenje so blyščezki, hlej, ze zelenojtej swětkosčžu. Nětko znosčuje so k wjerchej. O, to je rjane!“

„To je swjatojanska muschka, lubny Šurko“, rjekny

maczer. „Wodnjo je to mały, njenahladny brucźk, ale w nočy so z dźiwnej swětłoscźu błyskeczi.“

Žurk so woprascha: „Směm sebi ju popadnyć? njebudu so tola na tutej swěcźcy wopalicź?“

„Ně, ta njepali,“ rjekny maczer a posměwknjenjo rozjasni jeje wupłakane wobliczo. „Popadni sebi ju a wobhladaaj. To je tež dźiw božeje wschohomócnoscze.“

Zabnywšchi na wschitku zrudobu łowjesche hólčec muschku, kotraž pať pschi zemi, pať pod blidom, pať pod stołom lětasche. Hižon wupschestrje Žurk rucźku, zo by ju hrabnył — ale muschka běšche prjecź a spody kaschcza sšowana, kotryž pschi scźenje stejese. Žurk hladasche spody kaschcza a wołasche: „Widžu ju, tamle sedži, cyłe pschi scźenje a so błyskeczi, ale njemóžu ju dosahnyć, rucźka je mi krótkka.“

„Doczakaaj khwilku, muschka zasny wuleczi“, tróšchtowasche macz hólčka. Khwilku Žurk pschihladowasche. Potom stupi k maczeri a proschesche: „Luba maczi, wuczehi mi ju abo wotczehi kaschcź trochu wot scźeny, zo móhł sebi ju popadnyć.“

Marja stany a wotczeže kaschcź a Žurk popadny sebi swoju muschku a położy ju na dłón a pschi wobhladowanju mějesche tajku radośc, hačo by to najwosobnišchi poklad był.

3.

Njenadźita pomoc.

Marja běšche so pschi wotczehnjenu kaschcza na něšto druhe dohladała. Mjez kaschcžom a scźenu běšche něšto k zemi padnyło. Zběhnywšchi to wona wótse zawoła: „Mój Božo, nětko je namaj pomhane. To je prothka wot zařidzenoho lěta, kotruž sym tał dołho podarmo pytała. Měnjach hižon, zo je so w

czasu mojej choroscze zhubika. Nětko so wupokaza, zo je nan pjenjezy zaplaczik, kotrež wote mnje žadaja. Šchtó bě sebi tola myslil, zo protyka zadny staroho kaschcza teži, kotryž smy z kěžku sobu kupili.“

Snydym zaswěczi swěcu a pschhlada protyku z wjesokymy sylzami. Tam běšche swěru zapisane, šchtó běšche njebohi muž na započatku lěta hischcze wot tamnych tsjoch stow dožny wostał a šchtó běšche we tutym lěcze wotplaczik a wotdžěkał. Na kóncu stojesche wot tamnoho bura napisane, zo je Michał hischcze poł sta schěsnakow dožny.

Z wjesokosczu wopschimny maczeř swojoho hólčka a prajesche: „Surko, džakuj so tež ty lubomu Bohu. Nětko njetriebamoj ze swojoho wobndlenja wuczahnyč, ale směmój tudy wostacž.“

„Haj“, pschistaji hólčec, „na tym sym ja wina. Njeběch-li tebje prosyl, zo by kaschcž wotczahnyka, njeběšche knihu tam namakala. Budžische tam hischcze sto lět težaka.“

Marja pschistaji: „Lube džěcžo, to je Bóh cžinik. Šrózba mje pschima, hdnyž na to myslu. Slej, hdnyž so ze sylzami modlachmój, pschilecža swětka muschka a pokazowasche namaj pucž, hdžež běšche pišmo sšhowane. Zawěrnó, Bóh wschitko wodži, tež najsnadnische wěcki. Boža pschedwidžomoscž nad nami knježi. Bjez božoho wjedženja njepadnje włóška z nascheje hłowny. Spominaj na to čas swojoho žiwjenja a dowěrjej so jomu pschecy, wosebje we času nuzy a tyschnoscze. Wón móže pomhacž a wumožicž. Bhrunje tež swojoho jandžela z njebies njeposkał, móže ł nam pschěz létacu muschku porhčecž.“

Marja njemóžesche cyku nóc wusnyč. Rano zahe poda so na pucž na sudnistwo. Sudnik pomoka her-

bow. Młody bu pschipozna prawoscź pisma a hań-
bomasche so, zo je žonu psched sudnistwom hanił hafo
zetharnu jebarku. Sudniř jomu naspomni, zo so jo-
mu pschiskuscha, žonje nacžinjenu hańbu a zrudobu ně-
fał narunacź. Bur so njewobarasche.

Hdyž běsche wudowa cyły podawł tamnoho wje-
czora wupowjedała, kał je so modlika a pschez swja-
tojansku muschlu pucź ł wopismej namakała, rjekny
sudniř we wutrobje hnuty: „To je porst boži. Bóh
je wamař pomhał.“

Młody bur pał prajesche: „Tak to je. Bóh je
wótc wudowow a syrotow, a wě je wjecźicź. Wodaj
mi, zo sym surowy napsheczo tebi był. To je był
zmyłł. A narunanju zrudoby spujcēju tebi poksta
schěsnařow. Pschińdžesch=li hdy do nuzy, pschińdź jeno
ke mni a budu tebi pomhacź. Nětko widžu, zo Bóh
toho njewopuscězi, kiž so jomu dowěrja. Jomu so
dowěrjecź je poklad, kiž je wjacy winojty hacź wschitka
bohatoścź. A bych=li ja hdy do nuzy pschischol, abo
moja žona zwudowika abo moje džěczi wosyrocziķe:
njech Bóh tež nam pomha, kaž je tebi pomhał“.

A sudniř jomu prajesche: „Dowěrjej so runje tak
krucže Bohu a słuž jomu, kaž tale wudowa, a tež ty
dostanješ wot njoho pomoc we prawym cžasu.“

